

Net even ANDERS

Even eigen- als kunstzinnig: *Maastricht*, geboortestad van de legendarische TEFAF *kunstbeurs*, is een verborgen pareltje net over de grens.

Tekst ISABELLE VANDER HEYDE

Wat hebben André Rieu, d'Artagnan, Max Verstappen en Prinses Beatrix van Oranje gemeen? Hun wegen leidden vroeg of laat allemaal naar Maastricht en dat zorgde steeds opnieuw voor vuurwerk. Maastricht dus, waar -kort samengevat- de eerste het levenslicht zag, het licht van de tweede definitief uitging nadat hij een musketkogel in de keel kreeg, de derde uitbundig zijn nieuwbakken statuut als wereldkampioen Formule-1 vierde, en de laatste de Europese Unie hielp opzetten. Vier iconen en vier compleet verschillende werelden, die op één of andere manier toch samenvloeien in het eigenzinnige stadje net over de Nederlandse grens. Maastricht is dan ook geen typische bestemming, wel een tje die je het best als "net even anders" zou kunnen omschrijven.

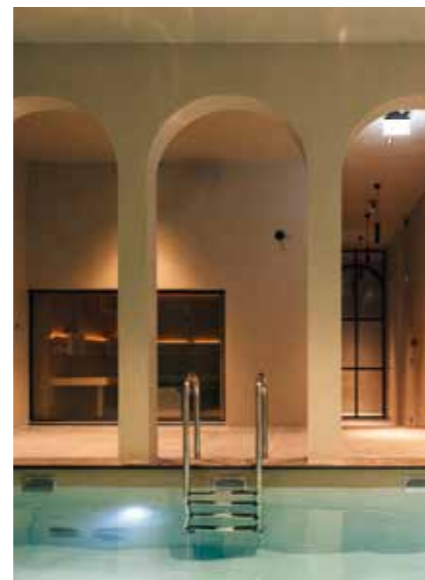
Op het eerste zicht ademen de pittoreske kassestraatjes en imposante gebouwen vooral geschiedenis uit, en met reden: Maastricht, één van de oudste steden in Nederland, speelt al sinds de Romeinse tijd een politieke rol als cultureel kruispunt in Europa. Een korte zoekactie leert dat er niet één, maar vier "verdragen van Maastricht" geweest zijn, die tussen de 14de en de 20ste eeuw het sociopolitieke verkeer op het Europese toneel poogden te regelen. Liefhebbers van oude stenen en roemrijke anekdotes kunnen er dagenlang hun hart ophalen aan (de restanten van) paleizen, cryptes, kloosters, schatkamers, kerken of nog stadswallen. Lokale superster is patroonheilige Sint Servaas: 's lands allereerste bisschop en naar eigen zeggen de achterneef van niemand minder dan Jezus Christus. Sceptici krijgen het "bewijs" daarvan zwart voor wit voorgeschoteld in de de schatkamer van de Sint-Servaasbasiliek, waar een familiekiekje een piepjonge versie van de goedheilige man inderdaad naast het kinneke Jezus afschil-

dert. Wie liever een moderner stukje geschiedenis bewandelt, moet dan weer in het Sfinxenkwartier op een steenworp van het oude centrum zijn. Een 120 meter lange passage met porseleinen theekopjes en -jowel, dit is Nederland- rijkelijk versierde toiletputten aan de muur loodst je doorheen de industriële sporen van Maastricht. Hier zorgde de keramiekindustrie begin 19de eeuw zowel voor economische bloei als sociale revoluties. Vandaag herbergen de oude magazijnen en ateliers kunstzinnige initiatieven als De Muziekgieterij, een centrum voor popmuziek, de onafhankelijke Lumière Cinema, en Bureau Europa, een platform voor architectuur, stedenbouwkunde en vormgeving. Het voormalige Eiffelgebouw, tot in de jaren 1940 het hart van de trotse Sfinxenfabriek, ontvangt tegenwoordig studenten, digital nomads en hippe reizigers onder de noemer The Social Hub. Waar kunst en creativiteit hangen, zijn ook gezonde slaatjes en matcha latte's te vinden, dus we laten je raden naar de sfeer in deze voormalige fabriekswijk.

KUNST

Kunst en Maastricht worden sowieso in één adem genoemd, en de stad is rijk aan musea en galeries. Het Bonnefanten is zonder twijfel de grootste blikvanger: de met zink beklede koepeltoren, in de jaren negentig ontworpen door de Italiaanse legende Aldo Rossi, steekt af tegen de Maastrichtse skyline en huist een onuitputtelijke collectie beeldende kunst van gekende en minder mainstream artiesten. Of je nu uit bent op Middeleeuwse houtsnedes of het meest recente werk van David Lynch: je bent aan het juiste adres.

BOVEN: Fergus McCaffrey galerij, TEFAF

Nog tot 12 mei kan je er het oeuvre van de Japans-Amerikaanse kunstenaar Shinkichi Tajiri bewonderen, een bijzonder ontorende expo die door zijn eigen kleinkinderen werd gecreëerd. Naast zijn ontwerpen vind je er ook materiaal uit het familiearchief van de Tajiri's, anekdotes en werken van bevriende kunstenaars en inspiratiebronnen, waaronder Isamu Noguchi, Karel Appel, Constant, Lucebert en Julio González. Minder bekend, maar misschien nog aandoenlijker is Marres, Huis voor Hedendaagse Cultuur. Het statige pand, ooit het woonhuis van de rijke brouwersfamilie Marres, richt zich op een all-round zintuiglijke beleving. Expo's, lezingen en performances worden er in samenwerking met artiesten, maar ook chefs, parfumeurs, wetenschappers en musici bekostigd. Niet zelden nemen de totaalinstallaties de kamers, gangen en het trappenhuis compleet over: in het verleden veranderde Marres onder meer in een barok stadspaleis, een dichtbegroeide jungle en een concertzaal. Tussen 7 maart en 26 mei transformeert de Peruviaanse kunstenaar Arturo Kameya het huis tot een hotel waar *"de geesten van de mislukte staat Peru"* hun intrek nemen: een betegeld badhuis dat zich voordoet als restaurant, een meerarmige bierfontein en een grote bovenkamer met drijvende vissen als allegorie voor een schijnwereld waarin waarheid niet meer bestaat. Je begrijpt: hier word je écht verrast!

En wie daarna even met een drankje bij de hand moet bekomen, kan bij Marres Kitchen terecht in de charmante kruidentuin, de grootste in de stad én tevens een openbaar stadspark, waar de lekkerste Mediterrane keuken wordt geserveerd. Lekker tafelen

is sowieso een ding in Maastricht, dat haar uiterste best doet om aan de clichés van bitterbal en zoute haring te ontsnappen. Bij Safar bereidt de Libanese chef Zeina Haroun heerlijke gerechten uit haar thuisland. Het restaurant werd samen met de Sanctum Spa en de design gastenkamers van Maison Haas Hustinx ondergebracht in een prachtig gerestaureerd herenhuis uit de jaren 1920. Het pand geeft recht uit op het historische Vrijthof plein, waar Maastrichtenaar André Rieu zijn befaamde zomerconcerten geeft en locals op de ontelbare terrasjes *"borrelen"* onder de vrome neus van de Sint-Servaaskerk. Opnieuw: voor elk wat wils. Ook meldenswaardig: Au Coin des Bons Enfants. Wat ooit een volkse kroeg was, staat tegenwoordig als sterrenrestaurant aangeschreven waar je 's zomers onder de wijnstokken op een zonnige patio, en 's winters naast een knetterend haardvuur van gerenommeerde wijnen nipt.

TEFAF

Reserveren is een must, zeker in de maand maart, wanneer traditiegetrouw de TEFAF kunstbeurs over Maastricht neerdaalt. Die laatste zal dit jaar van 9 tot en met 14 maart plaatsvinden en wordt als één van de meest vooraanstaande beurzen voor beeldende kunst, antiek en design beschouwd. Het brengt meer dan 7000 jaar kunstgeschiedenis samen, van lepels uit de Oudheid tot de gietijzeren robotinstallatie die vorige week nog aan één of ander meesterbrein ontsprong. Met meer dan 260 prestigieuze handelaars uit zo'n 22 landen, is TEFAF Maastricht een etalage voor de mooiste kunstwerken die momenteel op de markt zijn. Naast oude meesterschilderijen, antiek en klassieke oudheden,

vind je er ook moderne en hedendaagse kunst, fotografie, juwelen, design uit de 20^e eeuw en werken op papier. Het unieke -en meteen ook leukste- aspect van TEFAF ligt in de rijke interacties die tot ver buiten de muren van het MECC congressentrum, waar de beurs officieel plaatsvindt, reiken. Kunsthandelaars, kenners en verzamelaars duiken de stad in. Ze ontmoeten elkaar aan gastronomische tafels of tijdens een wandeling op geplaveide straatjes om de wereld achter elk werk te ontrafelen. Want dat is het ding met TEFAF: je komt er niet enkel om naar werken te kijken, maar ook om ze te lezen en te begrijpen. Bezoekers worden in een sprookjeswereld vol fantastische verhalen ondergedompeld, want de kunstdealers leggen echt de nadruk op de herkomst en geschiedenis van elk object. Zo maakten wij tijdens een lunch bij Safar bijvoorbeeld van heel dichtbij kennis met een vergeten Picasso, en raakten we om de hoek van Boekhandel Dominicanen, misschien wel de mooiste boekenwinkel ter wereld, aan de praat met een expert in China de commande objecten -een grappig hoofdstuk in de 18de-eeuwse kunstsaga, waar het Oosten plots met daverend succes vals antiek begon te maken met oog op export. (Meteen ook de reden waarom één op de twee families in de Lage Landen over verdacht gelijkaardige porseleinen erfstukken beschikt...)

Maastricht, dat is ook een stad die als een grijpgrage octopus om zich geen grabbelt en het omringende platteland in haar eigenzinnige greep houdt. Zo is de Jezuitenberghof, een magnifiek staaltje absurditeit, een absolute must. De voormalige mergelgroeve net buiten de stad werd in de periode 1880-1967 door de paters van een aanpalende abdij gebruikt als (re)creatief atelier. Puur vertier, goed voor ontelbare tekeningen, beeldhouw- en waterwerken, die eigenlijk nooit voor het grote publiek bedoeld waren en getuigen van humor en wereldkennis. Van Egyptische hiërogliefen via Disney prinsessen tot imitatie-kathedralen en vuile mopjes: het gaat werkelijk alle kanten uit. Een bezoek

aan dit onderaardse museum, in 1996 uitgeroepen tot rijksmonument, voelt aan alsof je door een gigantisch kladblad vol droodles loopt: niet altijd met evenveel precisie en talent afgewerkt, maar juist omwille daarvan een bijzonder authentieke ervaring. Een beetje griezelig ook: generaties aan locals groeiden op met de angst in die berg te worden opgesloten als ze niet braaf waren... Een lot dat tal van kostbare Nederlandse schilderijen, zoals de Nachtwacht van Rembrandt, trouwens tijdens de Tweede Wereldoorlog ondergingen als bescherming tegen de roofzucht van de nazi's. En omdat elk goed verhaal wordt afgesloten met een goed dessert, en eigenlijk ook een prachtig voor- en hoofdgerecht, kunnen we ook niet om het nabijgelegen Neercanne heen. Het landgoed bestond reeds in de Romeinse hoogdagen, getuige de antieke graven in de achtertuin, en zag meer dan één historische veldslag passeren, getuige de kanonkogels die nu en dan uit de vijver opborrelen. Vandaag vind je in en rond het historische barokkasteel een sterrenrestaurant, een bekroonde bistro en een roemrijke wijngrot. In die laatste vierde Max Verstappen dus zijn Formule-1 overwinning in 2021, en nodigde toenmalig koningin Beatrix in 1992 de Europese staatsleiders uit om het meest recente Verdrag van Maastricht te ondertekenen. In maart van dit jaar werden er zeven unieke luxesuites onthuld, waar je na een lange dag in het bruisende Maastricht je hoofd vol verhalen te slapen kan leggen. Je dromen zullen smakelijk, absurd en absoluut verrassend zijn -net even anders, wat had je verwacht?

LINKERPAGINA: Klokgewijs, Werk van HyeSoo Park in Huis Marres, Restaurant Château Neercanne, Sanctum Spa, Au Coin des Bons Enfants.
LINKS: Het Bonnefontenmuseum.
BOVEN: kunsthandel Mehringer, TEFAF.

Foto's Gert-Jan van Rooij, Château Neercanne, DR

Foto's Alixe Loy, Bonnefonten Museum